

Helsingfors 25.11.2021

Dnr 100/03/21

Referens: Begäran om utlåtande 11.11.2021

Ärende: Larsmo kommuns officiella finska namn

Larsmo kommun
förvaltningschefen Johanna Holmbäck

Utlåtande om Larsmo kommuns finska namn *Luoto*

Larsmo kommun har bett Institutet för de inhemska språken om ett utlåtande med anledning av en motion i kommunfullmäktige. I motionen konstateras att kommunen "kunde undersöka möjligheten att använda namnet Larsmo som officiellt namn också på finska".

Rekommendation

Institutet för de inhemska språken rekommenderar att Larsmo kommun behåller *Luoto* som sitt officiella finska namn. *Luoto* är ett hävdvunnet finskt ortnamn som etablerat sig i finskan på ett riksomfattande plan.

Motivering

Larsmo kommun bad Forskningscentralen för de inhemska språken (nu Institutet för de inhemska språken) om ett utlåtande om att ändra sitt namn också år 1996. Då var Larsmo en enspråkigt svensk kommun.

Utlåtandet från 1996 redogör för bakgrunden till namnet *Luoto*, liksom för namnets mer än hundraåriga historia. Ett centralt budskap i utlåtandet är att namnet på kommunen inte är avsett bara för internt bruk inom kommunen, utan det används också av andra finländare i andra delar av landet.

Forskningscentralen för de inhemska språken ansåg inte att det fanns tillräckliga skäl för att rekommendera att kommunen skulle slopa sitt finska namn, inte minst med anledning av att de finskspråkiga invånarna i kommunen inte hade ifrågasatt namnet. I utlåtandet konstateras att en

ändring av kommunens finska namn till Larsmo skulle skapa ett prejudikat med konsekvenser för det finländska systemet med parallella kommunnamn på svenska och finska.

År 1997 slog kommunfullmäktige i Larsmo fast att det finska namnet *Luoto* skulle bevaras. Enligt Helsingin Sanomat (*Luoto päätti pitää myös suomenkielisen nimensä, 7.3.1997*) kritiserades förslaget om ändring av det finska namnet under fullmäktigemötet för att det ansågs vara ogenomtänkt.

Institutet för de inhemska språken ställer sig också denna gång bakom motiveringarna i utlåtandet från år 1996. Vi vill dessutom poängtera följande:

1. Hävdvunna ortnamn följer inte språk- och kommungränser

Tvåspråkiga kommuner kan ha ett namn bara på ett språk (till exempel *Korsnäs* som saknar ett hävdvunnet finskt namn) medan enspråkiga kommuner kan ha ett namn på både finska och svenska (till exempel *Lappeenranta–Villmanstrand*). Huruvida en kommun har ett eller två namn beror inte på språkförhållandena i kommunen, utan på hur hävdvunna ortnamn uppstått bland invånarna. De hävdvunna namnen följer inte språk- och kommungränser. Därför kan orter i traditionellt svenska områden ha finska namn och tvärtom.

Institutet för de inhemska språken motiverade år 2013 bevarandet av *Maarianhamina* som finskt namn för Mariehamn på Lantmäteriverkets kartor med liknande argument i ett utlåtande till Lantmäteriverket. Ålands landskapsregering ville då att de finska namnen *Maarianhamina* och *Ahvenanmaa* skulle strykas från kartorna med hänvisning till att Åland är enspråkigt svenskt.

Forskningscentralen för de inhemska språken skrev år 1992 ett utlåtande till Limingo kommun med anledning av att kommunen övervägde att slopa sitt svenska namn, men rekommenderade inte en namnändring.

För planerade och officiellt fastställda namn, till exempel vägnamn, gäller däremot att språkförhållandena i området beaktas. Det här betyder att vägnamnen i enspråkiga kommuner bara finns på ett språk medan vägnamnen i tvåspråkiga kommuner har namn på båda språken.

Även om en kommun enligt 4 § i kommunallagen själv beslutar om kommunens administrativa namn har kommunen inte befogenhet att fatta beslut i frågor om hävdvunna ortnamn. Kommunens beslut inverkar alltså inte direkt på vilket namn de finskspråkiga invånarna använder för att benämna det geografiska område kommunen utgör. Kommuninvånarna kan i sitt privata språkbruk välja att använda antingen det finska namnet *Luoto* eller det svenska namnet *Larsmo* i finska sammanhang.

2. Tvåspråkiga kommuner ska använda både finska och svenska i sin kommunikation

Namnet *Luoto* har varit Larsmo kommuns finska namn sedan Statsrådets beslut 1052/1982 angående namn på ämbetsdistrikt, självstyrelseområden och vissa trafikplatser.

Larsmo kommun har varit en tvåspråkig kommun sedan 2015. Enligt språklagens 23 § ska tvåspråkiga

kommuner betjäna allmänheten på finska och svenska. Myndigheter ska dessutom visa att de använder båda språken både i den service de ger och i sin verksamhet utåt.

Det är enligt Institutet för de inhemska språken inte förenligt med god förvaltning att en tvåspråkig kommun avskaffar sitt finska eller svenska namn.

3. En del invånare önskar att namnet *Luoto* ska bevaras

Fullmäktigemotionen har skrivits på svenska och undertecknats av svenskspråkiga fullmäktigeledamöter. Av kommunens begäran om utlåtande framgår det att kommunen gjort en enkät bland de finskspråkiga invånarna i kommunen i namnfrågan. På frågan "Hur förhåller du dig till att använda Larsmo som officiellt namn också på finska?" valde 40 procent av dem som svarade svarsalternativet "Nej, Larsmo ska heta *Luoto* på finska".

Eftersom en betydande del av dem som besvarat enkäten klart signalerar att de vill behålla namnet *Luoto*, och eftersom ortnamn är en viktig del av lokalidentiteten, är det inte motiverat att ersätta det finska namnet med det svenska. Ortnamn är dessutom en central del av det språkliga kulturarvet.

4. Namnet på en kommun kan vara identiskt med ett ord ur allmänspråket

Enligt motionen kan bruket av namnet *Luoto* i vissa sammanhang leda till missförstånd eftersom namnet är identiskt med det allmänspråkliga ordet *luoto* med betydelsen *klippa*, *grund* eller *skär* på svenska. Vi ser inte att risken för missförstånd är stor eftersom sammanhanget där namnet används ofta är avgörande för förståelsen.

I Finland finns också andra kommuner vars namn sammanfaller med ord ur allmänspråket, utan att det leder till problem i språkbruket. Exempel på det här är namnen *Lahti* och *Joensuu*. Ordet *lahti* har betydelsen *vik* på svenska och ordet *joensuu* betydelsen *älvmynning*. För tydlighetens skull kan man i administrativa sammanhang vid behov använda namnformen *Luodon kunta*.

5. Myndigheters inkonsekventa bruk av svenska namn inte motivering till namnbyte

Ändringen av namnet motiveras ytterligare med att kommunens finska namn automatiskt används i olika typer av adressregister, också i situationer där användaren valt svenska som språkversion. Det här är en olägenhet som inte är acceptabel, men den motiverar inte i sig ett namnbyte. Sannolikt är det här ett problem som berör även andra kommuner. Problemet är snarast myndigheters inkonsekventa bruk av finska och svenska ortnamn eller brister i datasystemen. Lösningen är i första hand att åtgärda problemen i de system där detta förekommer.

6. Ett namnbyte har konsekvenser för andra officiella namn

Ett namnbyte på kommunen skulle ha en inverkan också på andra officiella namn inom kommunen, till exempel namn på vägar (*Pohjoinen Luodontie* och *Eteläinen Luodontie*) och offentliga byggnader (*Luodon kirkko*).

Om kommunen avskaffar sitt finska namn får det konsekvenser också för vägnamnen, även om man kan argumentera för att *Luoto* är ett hävdvunnet ortnamn som kan ingå i ett vägnamn. Om vägnamnen inte ändras förlorar de ändå kopplingen till kommunens namn. Namnbytet skulle få konsekvenser även för vägnamn i andra kommuner (jämför *Luodontie* i Jakobstad).

Leena Nissilä

Leena Nissilä
direktör
Institutet för de inhemska språken

Ulla Onkamo

Ulla Onkamo
finsk namnvårdare

Maria Vidberg

Maria Vidberg
svensk namnvårdare